

iskrcajem iz broda u maonu, jer bi onda tuženi odgovarao kao depozitar robe ("bailee") za svoju nemarnost.

(LLR 1968, 2, str.145)

E.P.

TRANSPORTNO OSIGURANJE

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 14.XI 1968.

Vijeće: Gabro Badovinac, dr Dušan Arneri, prof.dr Branko Jakaša

Transportno osiguranje - Osiguranje tereta - Klauzula FOB - Klauzula ALL RISKS - Ova klauzula, prema uvjetima Instituta londonskih osiguratelja, pokriva rizike od skladišta do skladišta i štete nastale za vrijeme prijevoza robe na maoni - Ako je šteta nastala za vrijeme ukrcaja robe na maonu, pokrivena je ovom klauzulom - Kupac FOB kupoprodaje snosi rizik od časa kad je roba prešla ogradu prvog pomorskog sredstva, pa tako i kad je prešla ogradu maone kojom se roba prevozi do broda na sidrištu - Jedino ako se u odnosnoj luci ukrcaj vrši isključivo na sidrištu, prijelaz rizika na kupca prelazi časom prelaska tereta preko ograde broda, a ne ograde maone - Kupac FOB kupoprodaje koji je osigurao robu na temelju ALL RISKS klauzule ima osigurljiv interes od časa kada rizik za štetu prelazi na njega, pa prema tome i kad roba prijedje ogradu maone ako u ovom času rizik prelazi na kupca

Tužitelj je kupac FOB kupoprodaje, a tuženik je osiguratelj tereta. Tužitelj navodi da je kod tuženika osigurao teret kakaoa na temelju ALL RISKS klauzule, da je 9 vreća u ukupnoj težini od 540 kg propalo prilikom ukrcaja na maonu u luci ukrcaja Illheus s kojom maonom se roba prevozila do broda na sidrištu, i da mu tuženik neopravdano odbija isplatiti osigurninu. Tuženik se brani navodom da navedenom policom nije bila pokrivena odnosna šteta, jer da osiguranik nije imao osigurljiv interes na robu u času kad je šteta nastala, jer da on kao FOB kupac preuzima rizik kad roba prijedje brodsku ogradu, a ne ogradu maone.

Rješavajući spor prvostepeni sud je odbio tužitelja sa zahtjevom s razloga što je nakon provedene ras-

prave utvrdio: da je tužitelj kupio od firme Cooperativa da Lavoura de Cacau iz Brazila 202479 kg kakaovca u zrnu po klauzuli "FOB Illheus", da je roba u luci Illheus krcana na brod "Vegaland" na sidrištu, da je do broda dovožena maonama, da je prilikom podizanja tereta s maone na brod, a uslijed uzburkanosti mora omča brodske dizalice udarila o bok broda od čega je došlo do razvezivanja konopaca i ispadanja 9 vreća kakaovca, da tužitelj nije uspio dokazati da je ugovor o osiguranju zaključen pod uvjetom "od skladišta do skladišta" jer da to ne proizlazi iz prijave za osiguranje koju je tuženom podnio špediter, i da tužitelj nije dokazao svoje tvrdnje. Sud nadalje smatra da tužitelj nije dao dokaz o postojanju naročitog interesa da se roba osigura od skladišta do skladišta, jer nije podnio sudu izvorni tekst standardnih uvjeta Cogsa Assotiation of London Ltd. - Contract form A-4. Slijedom toga sud smatra da je rizik prešao na tuženoga u smislu klauzule "FOB" u času kad je roba prešla ogradu broda, pa da interes osiguranika počinje od trenutka kad je u smislu klauzule o kupoprodaji rizik prešao na tužitelja kao kupca. Budući da je ugovor zaključen po klauzuli "FOB", rizik je prešao na tužitelja u trenutku prelaska robe preko ograde broda; no jer je šteta na robi nastala prije prelaska robe preko ograde broda, da odnosna šteta nije obuhvaćena osiguranjem.

Presudu žalbom pobija tužitelj zbog povreda materijalnog prava, i predlaže da se pobijana presuda preinači i udovolji tužbenom zahtjevu, odnosno da se presuda ukine i stvar vrati prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje i sudjenje.

Povredu prava vidi u tome što smatra da pobijana presuda ne vodi računa o tome da je tuženi izdao tužitelju policu osiguranja br. 2-6467 od 26.III 1965. god. u kojoj je naznačeno pod tač.VIII osigurano putovanje relacija: Illheus-Bahia via Rijeka do konačnog odredišta u SFRJ, nepoznatim prijevoznim sredstvima. Ovo znači, smatra tužitelj, da je relacija na kojoj je teret osiguran započeta u Illheusu, tj. kod prodavaočevo skladišta, te da ugovor predviđa osiguranje od skladišta do skladišta. Ističe da je roba osigurana pod uvjetima "ALL RISKS", bez franšize, rat i štrajk. Ovakovo osiguranje kod pomorskih pošiljaka osigurava se po odgovarajućoj klauzuli Instituta londonskih osiguratelja, pa da je tako osigurana roba pokrivena i za štete koje nastanu prije nego roba prijedje ogradu broda u luci ukrcaja. Smatra da sud pogrešno uzima da tužitelj nije dao dokaz svoga naročitog interesa da roba bude osigurana od skladišta do skladišta, i da je rizik prešao na tužitelja u trenutku kad je roba napustila prodavaočevo skladište.

Drugostepeni sud je žalbu tužiteljevu uvažio, a osiguratelja obvezao na isplatu osigurnine iz slijedećih razloga:

Medju strankama je nesporno, a to slijedi i iz spisu priloženih isprava, da je sporna roba bila osigurana na temelju Prijave za osiguranje robe u transportu, a prema knjizi prijava br.67 od 1.III 1965.god. broj osiguranja 2-6467. Osiguranje je izvršeno po klauzuli "ALL RISKS", bez franšize, rat i štrajk.

Osiguranje robe izvršeno po toj klauzuli ima se tumačiti u skladu odredaba koje sadrže odgovarajuće klauzule Instituta londonskih osiguratelja. Ova klauzula, odnosno osiguranje po uvjetima "ALL RISKS" sadrži i odredbe o početku i svršetku osiguranja, tj. klauzulu "od skladišta do skladišta", kao i klauzulu zvanu "Craft & C.Clause", tj. klauzulu o maonama. Premá osiguranju za sve rizike - "ALL RISKS" Instituta londonskih osiguratelja osiguranje teče od časa kad roba napusti skladište u mjestu navedenom u polici osiguranja u cilju početka prijevoza i traje za vrijeme redovnog prijevoza, uključujući uobičajeni prekrcaj ako ga ima i traje sve dok roba ne bude iskrcana iz pomorskog broda u odredišnoj luci, te se osiguranje nastavlja sve dok roba ne bude prevezena u osiguranikovo skladište na odredištu koje je navedeno u polici osiguranja. Odredbe druge klauzule, tj. klauzule o "maonama", određuju da se osiguranje proteže i da prijevoz robe maonama k brodu i od broda, te se svaki takav prijevoz ima smatrati kao posebno osiguranje.

Razmatrajući spor sa stajališta odredaba ovih klauzula valja istaći da je prema odnosnoj prijavi osiguranja osiguranje sporne robe počelo u trenutku kad je roba napustila skladište u luci ukrcaja Illheus i trajalo je sve dok roba nije stigla na odredište.

Iz činjenice da je roba oštećena prilikom ukrcaja iz maone na brod "Vegaland" u luci ukrcaja Illheus slijedi da je sporna šteta odnosno osigurani slučaj nastupio za vrijeme trajanja odnosnog osiguranja.

Tvrdnja tuženoga da tužitelj u času nastupa štetnog događaja nije imao osigurljiv interes jer je kupio robu po klauzuli "FOB" i da je rizik na njega kao kupca prešao tek prelaskom robe preko ograde broda u luci ukrcaja, nije osnovana.

Po nalazu ovog suda u slučajevima kad se roba ukrcava na brod pomoću maona ima se smatrati, a napose obzirom na smisao klauzule o kupoprodaji "FOB", da je u odnosu izmedju kupca i prodavaoca rizik prešao na kupca u trenutku kad je roba prešla ogradu maone kao prvog pomorskog prevoznog sredstva na koje se roba u cilju izvršenja ugovora

o kupoprodaji ukrcava. Naime u smislu odredaba i pravila koja vrijede za kupovinu po pravilu FOB kupac je dužan zaključiti brod, tj. pribaviti potreban brodski prostor za prijevoz robe koju je kupio, da brod pošalje u ugovorenu luku ukrcaja i postavi ga na pristanište podesno za ukrcaj robe. Na ovako postavljeni brod dužan je prodavalac robu ukrcati, a rizik prelazi na kupca kad roba prijedje ogradu broda. Medjutim ako brod iz bilo koga razloga ne može vršiti ukrcavanje uz pristanište na obali, već se ukrcavanje vrši pomoću maona i roba s pristaništa prevozi do broda koji je privezan na sidrištu, ne može se smatrati da je kupac izvršio svoju obavezu postavljanja broda uz pristanište, osim u slučaju ako se ukrcavanje robe na brod u odnosnoj luci vrši samo na sidrištu. Kad bi se uzelo drukčije, tada bi prodavalac bio stavljen u nepovoljniji položaj obzirom na njegove obaveze iz kupoprodajnog ugovora. Prema tome u lukama u kojima se ukrcavanje robe na brod ne vrši isključivo pomoću maona, ima se uzeti da je prelaskom robe preko ograde maone rizik prešao na kupca, a ne tek kad roba ukrcana na maonu prijedje ogradu broda prilikom iskrcavanja, odnosno prekrcavanja sa maone na brod. Obzirom na to u predmetnom slučaju ima se uzeti da je rizik za odnosnu robu prešao s prodavaoca na kupca u času kad je roba prešla ogradu prvog pomorskog prijevoznog sredstva u cilju izvršenja ugovora o kupoprodaji, tj. kad je prešla ogradu maone na koju je bila ukrcana u cilju da se ukrca za daljnji prijevoz na brod "Vegaland", pa prema tome kupac je imao osigurljiv interes na temelju sporne police osiguranja.

G.B.

PRIKAZI KNJIGA I ČASOPISA

D.F.Ramzajcev: TUMAČENJE UGOVORNIH
UVJETA FOB I CIF (Vnešnetorgovij
Arbitraž v SSSR, 2.izd. Vneštorgizdat
Moskva 1957, str. 116-125)

Praksa primjene uvjeta CIF

Opća karakteristika obveza stranaka u ugovoru CIF nalazi se u rješenju donesenom na temelju zahtjeva holandske firme "Gebreders Kats" (pisano fonetski u tekstu - op.prev.) protiv V/O "Eksporthleb" (1936.god.). Osnovno pitanje bilo je da li u prodavaočevu obvezu spada učešće u izvršenju carinskih formalnosti u pogledu tereta u državi njegovog odredišta. Primijetivši da je ugovor između stranaka bio zaključen prema uvjetu CIF, Komisija je u svojem rješenju na slijedeći način okarakterizirala ugovor CIF. "Ovaj rasprostranjeni tip ugovora u međunarodnoj trgovini označava u biti da je